

NOVÝ SVĚT.
KNIHOVNIČKA
© MLÁDEŽE ©

Ukrajinské klasy.

UKRAJINSKÉ POVÍDKY

PŘELOŽIL A USPOŘÁDAL
KAREL HANDZEL

ROBERT REINICK:
OSLÍSTÍN

PŘELOŽIL ANT. MACEK

V PRAZE 1913

NÁKLADEM ÚSTŘEDNÍHO DĚLNICKÉHO KNIHKUPECTVÍ
A NAKLADATELSTVÍ (ANT. SVĚCENÝ) V PRAZE, TISKEM
KNIHTISKÁRNY PRÁVA LIDU (J. SKALÁK A SPOL.) V PRAZE

KDO JSOU UKRAJINCI?

Ukrajinci jsou veliký národ slovanský, který čítá asi 30 milionů hlav. Jsou to potomci oněch kozáků, kteří vedli chrabré boje s Turky a Tary. Později dostala se jejich samostatná říše v moc Ruska, jež se nyní snaží národnost Ukrajinců potlačit a říká celému světu, že Ukrajinci jsou též Rusové a vnucuje jim své písmo a svou řeč. Je to tak, jako bychom my měli mluvit polsky. Rusové říkají: galava, Ukrajinci: holova a my: hlava. Sto let už pracují Ukrajinci k tomu, aby zase dohonili, co zameškali, a mohli žít pro sebe. Asi čtyři miliony Ukrajinců žijí též v naší říši v Haliči, Bukovině a Uhrách a jmenují se Rusíni. Ukrajincům se také říká Malorusové. Prvním jejich slavným básníkem v době nové byl v minulém století Taras Ševčenko, jehož sto-

leté narozeniny budou slaviti Ukrajinci v r. 1914. Vybral jsem několik povídek z prací nyní žijících spisovatelů, abyste poznali, jak tento veliký, utlačovaný národ slovanský nyní žije a nač myslí.

Karel Handzel.

VOLODYMYR JAROŠ :

SAMARITÁNKA.

Židovi zemřela dcerka. Víte, takovému pejzatému chlupu, který obchoduje s moukou na našem předměstí. Měl jenom dvě a obě dával do všelijakých škol. A když se vrátily, vypravovala stará židovka, že ony mohou být i učitelkami, tak jsou učené . . .

Byly hezké, to možno říci, a vskutku velmi slušné. Nejvíce je mně líto té, jež zemřela, ačkoliv lidé říkají, že litovati žida je hřích.

Ale vždyť i ona mne časem politovala.

Bývalo tak, že přitáhnu několik vozů mouky za takového mrazu, že člověk ani nemůže oudy udržeti pohromadě, a jdu se ohřátí do kuchyně. Nebožka . . . Bože odpusť: jaká pak nebožka,

když je to žid . . . , ta mi potají, aby stará neviděla, přinesla araku.

»Napijte se.«

Říkala:

»Jistě, že jste promrznul.«

Nikdy si mne nikdo na širém světě nepovšimnul . . . Proč jí to zrovna bolelo, že já promrznul?

Jednou se mi stalo neštěstí. Stahuji pytle jednou rukou a druhou, víte, jsem se opřel o rozvoru silně, abych si nadlehčil. Ten holomek, klem-pířův syn z protějška, chodí stále kolem vozu s té i s oné strany . . . Říkám mu vlídně:

»Odejdi, psí synu, nebo, jak tě chytanu . . . «

A on nic. Ještě mně nadává:

»Vozejčkář židovský!«

Říká.

Co mi ten čertův kluk zdraví sežere . . . Tu na jednou chytí za oj a zkroutí. Chytlo mi to ruku mezi kolo a rozvoru . . . a v míhu s tří prstů se-dřelo úplně kůži.

Běžím do kuchyně a ona se zrovna k tomu nahodila. Ať jí pán bůh hříchy odpustí, ač to byla židovka. Ošetřila mi prsty, obvázala pečlivě a pomalounku . . .

»Bolí vás to příliš?«

Táže se mne a na její tváři vidím zřejmou starostlivost.

Nač se ona na to tázala ... řeknete ... Co pak to bolelo ji? Nikdy nikdo na celém světě se mne neotázal, bolí-li mne něco ...

Až jednou se rozstonala. Nevím, co se jí takového přihodilo, dosti na tom, že onemocněla. Ležela jenom čtyři dni ... žid přivedl lékaře, jaké jenom svět choval, nic to nepomohlo. Smrti nepodplatíte, moji milí, kdybyste před ní pytel peněz vysypali. Nic to nepomůže.

Vracím se s moukou a slyším od překupnice, že jest již po židovičce.

Něco píchlo mne v samé srdce, jakoby někdo bodnul špendlíkem. Přijíždím blíže a tu nářek. Žid, jakoby rozum ztratil, rukama si rve pejzy. Matka úplně bez duše, již ani nepláče. Já stojím s bičem v ruce ... dívám se na všechno a nějak je mně něčeho líto ... Něčeho je mně, víte, ukrutně líto ...

Lidé se sběhli se všech stran ... slyším, mluví o ní všechno možné, ale nikdo jí nelituje.

»Zemřela.«

Říkají jeden druhému:

»O jednoho žida méně.«

»A ďábli radostí tančí ...«

Vždyť, pravda, jak se říká, žid prý nepřijde do nebe. Ale vždyť ona se mne tázala...

»Nelitujte prašiviny, Nikolaji. Každý žid stejný zloděj.«

»Ukradla vám něco?«

Matějová se jala hubovati. Pošpinila u lidí mojí rodinu, ale buďsi... Bába jedovatá a dost... i takto všichni vědí, že tři muže vehnala do hrobu.

Hned na druhý den rozkázali děvče pohřbítí, že prý zemřela tyfem.

Rakev hodili na vůz, jakoby ani ne s nějakým nekřtěňátkem... a odvezli.

Starý otec šel v zástupu, jakoby sám byl zemřel, a matka, ta již ani nešla, nebyla hodna toho, aby šla.

I já jsem se, víte, vpletl mezi zástup... nač, proč... a šel, ačkoliv říkají, že to hřích... Ale aťsi, již vícekrát nezhřeším. Kluci pobíhají za vozem... klempířův synek též a řvou na celé hrdlo:

»Dáblí vzali žida!«

A mne jakoby někdo ve tvář bil, takový stud ve mně za ně... Jako kdybych i já byl nějak vinen...

Lidé vyhlížejí z oken, vycházejí před dům. Vy-

hlédl i klempíř z protějška, dívá se na syna a směje se tiše.

A já studem hořím, nevím již za koho . . . Jakobych já sám byl vinen . . . já sám . . .

Snad i zle činím, že jdu na pohřeb . . . židovce. Neboť ona jí přece byla. Toť se ví . . . každý o tom ví.

Ale ona se mne tehdy tázala, zda mne to bolí. A nikdo nikdy na celém světě se mne na to ne-tázal . . .

Ona jediná!

MYCHAJLO JACKIV :

JEŘÁBI.

Jako myšlenky hnané nudou, letěli volným prostorem tito světlí poutníci. Tajemně zářil jejich zástup carstvím noci; v něm se chvěla touha a padala na spánek země.

Na úsvitě spočinuli na zříceninách v nubickém údolí.

Několik jich zůstalo státi na stráži, ostatní se bavili a hráli si.

Jenom nejstarší, který je vždycky vedl napřed, stál stranou a svěsil hlavu, jakoby dřímал nebo byl nemocen. V mysli viděl daleké krajiny od Gangu, kde prožil jaro mladých let.

Vyskočil a vrhl se na veselý zástup. Zástup se rozběhl a zůstal udiven stát.

Dali se znovu na dalekou pouť. Svitání sypalo růže na jejich křídla a křídla plula jako růžové vlny. Vznegli se vysoko nad pouště a hory.

V poledne byli nad mořem. Nad nimi byl ho-
lubí prostor, pod nimi ocelová rovina stříbrem
žíhaná.

Vůdce se stal podivným. Spustil se s čela klí-
nu, klín se rozevřel ve dvě čáry, potom se spojil
v kruh a počal kroužiti na jednom místě. Uděše-
ný zástup počal následovati starého vůdce a
ten vyrazil vzhůru, vrhl se stranou a udeřil di-
voce na kruh. Kruh se rozbil, ale po chvíli stanul
opět kolem vůdce, který tloukl zobákem a kří-
dly, avšak neranil soudruhů. Letěl pouze za je-
jich ponurými hlasy a bil se se vzduchem. Oslepl.

Rozbitý kruh udeřil naň zobáky a křídly. Vůd-
ce se zkroutil jako střelený, padal, údery sypaly
se jako krupobití na jeho hlavu.

Střemhlav sletěl z podnebného blankytu a
padl do moře.

Pouze nejmladší, který se poprvé pustil na ce-
stu, sletěl dolů, bil křídly o moře, snažil se za-
chrániti starého vůdce a slunce odráželo v tma-
vé hlubině jeho stín a bezradné zoufalství.

Na propasti mořské se zavlnily kruhy a po ně-

kolika chvílích byla hladina opět hladká a lesklá.

Na čele zástupu stanul nový vůdce a tak plynuli dále klínem tito podivní, světlí poutníci.

M. ČEREMŠYNA:

TOŽ DARUJME VODU!

Feda Kužmak vystrojil oběd za duši své dobré nebožky matky schválně ve čtvrtek, aby nepadl na půst.

Přišli samí sedláci. Nepospíchali domů, jedli, modlili se anebo dobrými slovy vzpomínali nebožky, opět jedli a modlili se Otčenáš až do odpoledne. Teprve teď vyšli, stanuli a mluví, ale již ne o nebožce; mluví hlasitě, zdá se, že v hněvu. Snad si usednou na smrkové trámce, snad ne. V neděli se zde obyčejně scházejí a hovoří. Dnes byli na obědě, tož je jakoby neděle, neboť celý den na to padne. Ne, nemají v úmyslu usednouti, mávají rukama a stále hlasitě vykřikují:

»A to vskutku jakýsi trest: nedostí na tom, že ztrácíš pracovníka v domě, že kupuješ tabul-

ky a kreslenky, že platíš trest, ale ani vody nemáš,« naříkal Ilaš Bokatyj.

»A neříkal jsem vám to, když začali to stavenisko budovat? Aby jim i s tím poslední hodina odbila!« podotkl Štěpán Pryskiv.

»Co-o? Neříkal jsem: nedejme země, ať si postaví školu na ulici? A teď, hled', jaké trápení. Těžko se ubránit. Jen pokuty, pokuty a pokuty.«

»Ještě jaké pokuty!« podotýkal kdosi ze zastupu, přitakuje povídání rozhněvaných sedláků.

»Poslední košili s tebe stáhnou, nezaplatíš-li!« zvolal Ilaš.

»Duši z tebe vymačkají!« přerušil ho Štěpán.

»Na příklad můj Andrijko... a to dítě, víte, strýče Ilo, sotva od země povyrostlo...«

»Ano, to ještě maličký,« potvrdili všichni.

»No, tož vidíte; onehdy dělám něco u vozu a ten ubožáček, jako dítě obyčejně, kde ho nehleďáš, tam se vynoří, uchopil hoblík a jal se strouhat. Za chvíli se po něm ohlížím: není ani nože ani dítěte. Aby tě!... myslím si. Jaké malé, víte, a jaké vtípné. Jdu za hnojiště, hledím... sedí. Hoblík u něho na zemi a ono samo ve tváři takové jako plátno... Hej, chlapče, a tobě co?... říkám a ono nic. Dívám se, a na něm košile v krvi... Odkud ta krev?... říkám a ono

nic, jenom bledé a bledé... Beru je za ruku a tam krev a krev. Počítám prsty a prstů pět bez jednoho...

»Uřal si,« doplnil Ilaš.

»A to vám u samé dlaně, jako by odměřil, neboť, víte, hoblík ostrý a kost u dítěte jaká? Švihnul jednou a již...«

»Ano, ano, ano, jest to křehké jako zelný lupen. Chraň pán bůh zlého...«

»A já si myslím: bít ubožáka či nebít? Jedno zlé a druhé nedobré, poněvadž vždycky, víte, tak jako by své tělo. Tož láteřím na oko a v duchu si myslím: Chvála bohu, nebude z tebe ani školák ani voják.«

»Pěkně se to povedlo, kéž by tak mému Filipovi!« ... řekl Ilaš.

»E, bůh chraň, otče Ilaši, vás i nás všechny od veškerého neštěstí!« odporoval Jurko Brosiuk, mávaje rukama.

»Kdyby si tak byl ruce uřal... Vydržuj potom mrzáka po celý život.«

Jedni přisvědčovali Jurkovi, druzí s účastí naslouchali sedláku Štěpánovi, který vypravoval dále.

»Zastavil jsem hubkou dítěti krev, vyhledal jsem v třískách prst a nesu jej učitelce, ať vidí..

Přišel jsem, říkám jí: přišel jsem vám ohlásiti, paní učitelko, že můj Andrij nebude již choditi do školy... A ona praví: Jaký vy jste divný člověk... jest přece lépe, když vaše dítě bude znáti číslice. Teď potřebuje člověk všude vědomostí a co bude váš Andrijko dělati u vojska?... Ne, říkám: můj Andrijko nepůjde k vojsku... A víte vy, že nepůjde?... Vím...»

Tu se Štěpán Pryskiv usmál, jsa úplně sám s sebou spokojen.

»Aby vás, otče, rarách vzal, jaký vy jste laškovný,« žertovali někteří.

»Vím to určitě, říkám a vytahuji z kapsy Andrijkův prst. A, o, hleďte!... A ona vám se podívala i ztrnula, zbledla a slovíčka ze sebe nemohla vypraviti.

»Podivila se,« řekl Ilaš.

»A teď, říkám: vím či nevím?«

Štěpánův obličej se úsměvem ještě více rozjasnil a pravá ruka se pozvedla vzhůru, jakoby i ona čekala na jistou odpověď. Tvářemi shromážděných sedláků se kmitl rovněž úsměv.

»Odejdi, člověče... říká s přemáháním. Tak špatně jí bylo. Hodil jsem jí prst, odešel jsem domů a nic... den, druhý, konečně týden. Až, hle, předevčírem si sedím v chalupě a kroutím

provaz, v tom . . . r-y-y-p! . . . vchází vymáhatel. Plať, říká: trest za chlapce, nebo jinak budeme bráti!«

» A to vás, škaredá duše, k trestu podala!« zvolal hněvivě Ilaš se zástupem.

»Tfu, na takové! . . . Přece můj Andrijko si usekl prst . . . To nic, říká: ať píše nohou, platte . . . Rozhněval jsem se i říkám: Co to? Což byla škola dříve než vojsko? . . . Dříve nebo ne-dříve, platte! . . . říká . . . Beru a platím, aby ne-zabavili.«

»To není spravedlivé; náš nejjasnější otec ne-dal takového zákona!« s plnou jistotou volal roz-hořčený Ilaš.

»Takového, který nemá prstu, nevezmou k voj-sku a což teprve do školy!« zvolal Semen Dran-čuk.

»Jen se podívá, mávne rukou a marš, říká, šiš-ky jíst!« dodal Hryc Klymiv.

»To není spravedlivé, strýče Štefo!«

»To je vydřidušství!« volali rozzlobení sedláci.

Někteří svírali pěsti, jakoby společníkům to-hoto vydřidušství vyhrožovali, někteří tloukli do dlaní a spínali ruce. Ilaš se rozčiloval dále:

»Je to spravedlivé, že v mé studni od té doby, co vykopali studnu ve škole, není vody? Dnes

jde moje Parana pro vodu a tam je sucho jako . . . Pomyslete, lidé!« . . .

»U mne se také voda někam ztratila!« zvolal Štěpán.

»U mne též, u mne též, u mne též!« opakovali sedláci.

»A kdo nám sebral vodu, ne-li škola? Pokud tam nebylo studny, všude byla voda. A ti psí povedenci tam postavili jakousi šibenici, takže jen zatáhneš a voda teče proudem.«

»Škola nám sebrala vodu!« volal Ilaš.

»Škola nám sebrala vodu!«

»Hej, otcové, a my to máme trpěti? Bůh dal vodu všem, ne jen škole. Zasypme studnu u školy, za to trestu nebude!« . . .

»Toť se ví, že nebude!« zahučel zástup.

»Pojďme, zasypme a konec. Ať pije krev ze zánehtí. A to i vodu nám sebrali, i vodu!« . . .

Nějaký sedlák vystoupil ze zástupu ku předu. Popošel hněvivě několik kroků, stanul, ohlédl se, jdou-li za ním ostatní a jako pobídku hlasitě volal:

»Hej, slyšíš, bratře, vodu nám sebrali!«

Za ním šel druhý, třetí, čtvrtý a opakovali totéž, ohlížejíce se na ostatní. Konečně se hnuli všichni s místa a dali se ke škole.

Než slunce odešlo k odpočinku, zastavilo se na jednom pahorku tak, jako se zastavuje matka, odcházejíc na dalekou cestu a žehná svým dětem. Jeho paprsky... toť jasné, světlé nítky, na nichž zlatá naděje tká své sny.

Zlatou tkání naděje byla nadšena učitelka, která přišla nedávno do vesnice, kde »studna« sebrala lidem vodu. S upřímným nadšením se vcítala do osudu lidí. Pracovala bez oddechu, aby podle své domněnky učinila lidi šťastnějšími...

Vesnice ji považuje za svého nepřítele, to však jen z nevědomosti. Věřila a nepřipouštěla sobě pochybností. Nedávno přinesl Štěpán uřatý prst svého synka, jako důkaz pro osvobození od školy... ona tehdy omdlela. A Semen Drančuk žádal od ní vlasů s hlavy na podkouření svého syna, který prý byl ve škole uhranut... Ale to jsou hlouposti... Temnota zahyne, musí, jen pracovat, pracovat!... I pracovala... Dnes je dokonce veselejší než jindy... Děti švitoří k jejím otázkám jako mladí ptáčky v doubravě. Děti se radují a ona se raduje s nimi... Slunce se loučí, odcházejíc s vysokého vrchu... do zítřka....

Vyučování bylo u konce, děti se pomodlily

Otčenáš, ale nepospíchají domů jako obyčejně. Hledají čepice, každé touží říci paní učitelce při rozchodu něco důležitého.

»Slečno, prosím« ... ozval se nesměle Filipko Bokatyj:

»Nám je zde tak dobře, že se ani jít nechce.«

»Velmi dobře, drahé děti.«

»Jste velice dobrá!« zvolaly všechny sborem.

»Prosím vás, slečno« ... mluvil dále nesmělým hlasem Filipko:

»Prosím, slečno, budu já knězem?«

»Budeš, synáčku, budeš,« řekla slečna s úsměvem, »jen mne tak dále poslouvej.«

Filipko se začervenál, políbil učitelce ruce a odešel, za ním tak učinily ostatní.

Učitelka stanula u okna a dívala se láskyplně za odcházející drobotinou. Před ní vyvstávaly její sny, zlaté předivo naděje ... Náhle je přetrhly nejasné výkřiky hlasité ze zástupu.

»Zasypme! Zasypme! Trestu za to nebude! Náš nejjasnější otec« ... volali sedláci.

Učitelka nezaslechla dobře slov; zdálo se jí, že návsí jdou podnapilí otcové. Stalo se to nejednou.

Drobotina se dala do běhu, spatřivši hospodáře. Křik utichl, sedláci šli pomaleji.

»Tatko!« ... šeptal Filipko, tule se k Ilášovi, »slečna mi říkala, že budu knězem!«

»Tatko! Tatko! Přišlo pozvání, máte přijít v pátek, od zítřka za týden« ... vypravoval otci Andrijko bez prstu.

»Táto, tatko! Slečna přijde zítra k nám, říkala, že přinese léky pro Nastku,« štěbetal malinký Petrik Brosiukův.

»Tato! Tato! Tato!« ... volaly rozradostnělé děti při setkání rodičů, sdílejíce s nimi svou radost.

»Naše slečna je taková dobrá! Tak hrozně dobrá!«

A otcové?

Hned se dívali na děti, hned plili stranou, hned pohlíželi na sebe. Nevěděli, co počítí. Zastyděli se v srdcích a stáli jako opaření...

»To, to, kmotře Štefo, tož darujme vodu!« zvolal první rozhořčený Ilaš.

»Já také myslím, kmotře Ilo.«

»Ano, ano, darujme,« přisvědčil Jurko Brosiuk.

»Darujme, darujme vodu!« přisvědčovali ostatní.

A bez loučení se počali rozcházeti s dětmi co

nejrychleji, každý na svou stranu... a hluboce se ukláněli »paní profesorce«, která stála u okna a předla dále svoje sny...

BOHDAN LEPKYJ :

ŠŤASTNÁ CHVÍLE.

Hudba hrála a tekla medovina, neboť Hončarové vystrojili svatbu. Boháčů se sešlo plné stavení. Co stavení? Celé nádvoří, ještě u sousedů stojí vozy a noclehují hosté. Vrata otevřena, dveře rovněž a lidé se hrnou jako vlna. A starý Hončar chodí s lahví v ruce a všechny častuje.

»Pijte, lidé dobří, užívejte, co bůh dal a radujte se s námi!«

A Hončarka chodí mezi ženami jako páv. Navěšela na sebe korálů a dukátů, vyhrnula po lokte rukávy a stále si upravuje hedvábný šátek i prosí lidí:

»No . . . no, švakrová, a prosím neteskněte mi tu v takové radostné chvíli. A no . . . no!«

Někdy se oba setkají a žertují:

»Och, starý! Jiné prosíš a sám píšeš, jen se podívej, jak tvoje nohy tančí!...«

A on jí na to:

»Podívej se napřed na sebe. Kde tvůj šátek, kde čepec, kde tvůj stud, ženo?...«

Potom se postaví a spolu prosí:

»Jezte, dobří a upřímní sousedé, jezte, naši milí hosté, nevyjíte nás. Dobytka jest tolik, že stačí pro všechny. A nehněvejte se na nás, že neumíme pobízeti, jsme již staří a brzy nebudeme k ničemu.

Pak se opět rozcházel. On do světnice, ona do komory a pobízeli dále.

»Věru, zdá se, že ta hostina nemá konce...«

Mluvil švagr:

»Již mne ruka rozbolela od lžice, nic, jen ji zdvihej z misky do úst a zdvihej. Pravdu říkají, jakoby člověk do poledne cepem bil.«

»A já...«

Podotkl druhý:

»Zdá se, s lavice nevstanu. Jako by mne přivázel někdo k ní.«

»Kdyby to bylo doma, poručil byste ženě, aby vás hodila do postele a dost.«

»Poručil bych, ale zde to nejde.«

»U mne, moji drazí...« praví na to hospodář, »dělejte si jako doma u sebe. Jsme všichni lidé prostí, panských zvyků neznáme. U nás: co na srdci, to na jazyku.«

»A co na misce, to do huby,« dokončil Onyško.

»Ó, co Onyško řekne, to již stojí za poslechnutí,« chvátil hospodář, šel dále a zase pobízel lidi.

Hluk rostl s každou novou mísou, s každým kalíškem. Každý chtěl mluvit a poslouchat neměl kdo. Mluvili o všem, jen o selské bídě nejméně, neboť to rodina boháčů, protože to první sedlák ve vsi vdával svou poslední dcerku. Napřed mluvili o všem a potom se jali chlubit. Chlubili se polem, dobyt看kem, dětmi a, bůh ví, čím.

»Naše vesnice,« říkali jedni.

»Ač nebohatá, avšak za to pěkná a ze všech nejmilejší.«

»A u nás jest opět veliký pořádek. Co pravda, to pravda, ale takové školy, jako naše ani v městě nemají. Anebo obchod, co? Viděli jste?«

A tak kolem dokola. Potom přišla řada na kostel a kněze.

»Náš velebný pán má takovou sladkou výmluvnost, jako med. Nikdy vám nepromluví jinak

než: duško anebo kochanku. A v kostele ještě ani nezačnou kázati a lidé již pláčí. Tak to dovedou.«

»Náš opět, dej jím pán bůh zdraví, pěkně zpívají. Když zatáhnou, zdá se, jakoby hlas ze země vycházel, až to v nohy lechtá. A potom, když jej pozvednou, zatočí jím a zazvoní to, jakoby zpívající pták utkvěl v letu pod kopulí a boha chválil písní... Krásně zpívají!«

»Náš staroušek, nechť mu bůh ještě několik let života dopřeje, ten opět kadí; hrůza, jak on kadí!... Jak začne kadidelnicí mávat, fu, fu, fu, hned je celý kostel plný dýmu, až v nose dráždí. A lid kýchá, jako by se tabáku našňupal. To je kadění!«

Potom chválili jáhny i podjáhny, konečně i kostelníka za to, že musí zvoniti.

»Jednou náš kostelník onemocněl i počal zvoniti hrobník. Ale zvonil neobratně. Lidem se jeho zvonění hned nelíbilo. Říkají mu, aby zvonil tak, jako kostelník, a on na to, že tak jak on, to že lépe. A vskutku, že lépe, ale ne pro lidi, jen pro něho. Neboť co jednomu umíráčkem odzvoněno, druhý na lůžko lehá. Pohřeb jde za pohřbem. Nejstarší lidé nepamatovali takového pomřeni, a to jen tak, bez jakékoliv příčiny, neboť nebylo

žádné nemoci. A jen si pomyslete, kolik bere od každého hrobu? ... Lidé se všeho domyslili a tak se na něho rozhněvali, že ho jednou chtěli utlouci pod zvonici jako psa, až velebný pán vyběhli z pokojů a darebáka zachránili. Na štěstí se kostelník uzdravil a co vy na to řeknete, jak jen začal zvonit, ve vesnici hned, jako by odvedl rukou, mor odešel.

Hovořili a slunce sestupovalo dolů, až ulehlo na podlahu jako snop, jako by i ono přišlo na svatbu. A tehdy největší radost měly děti. Mermomocí chtěly je uchopiti do svých drobných dlaní.

»Sítem, děti, sítem!« volali staří.

Děti přinesly síto a plakaly, že slunce z něho utíká.

V tom se na dvoře ozvala hudba. Ve tři. Starý Tyr se usadil jako nějaký pán, vzal basu před sebe a hučí: butum, butum, butum bas! ... A Toma přitakuje nohou i bije pěstí v lýkové řešeto anebo jezdí po něm prsty. Ale nejkrásněji hraje slepý Stach. Naklonil hlavu jako straka k slunci, jedním okem bloudí kdes po nebi a smyčcem táhne i prsty přebírá na krku. Bože! Housle pláčí i smějí se jako dítě, až to srdce táhne k nim.

Kolik vesnic jest dokola, v žádné není takového houslisty, takového hudebníka.

Zatím se však nashromáždilo tolik mládeže, tolik děvčat jako květů na louce, plné nádvoří. Děti usedly na plotech jako vrabci a myslí si tiše, kdy asi ony budou tančiti. Některé již ani nečekají a zkoušejí hned.

»Podívejte se, dobří lidé, jak ony šlapou, jak se vytáčejí na patě, jako staří!...«

Na drnu tančilo dvě děti tak vášnivě, jakoby svatba byla vystrojena jím.

»A zavolejte přece hospodyni. Ať přijde a uvidí, jaké to jsou teď časy, jaký tancující lid!«

Vyšla hospodyně a zatleskala v dlaně.

»Ach, vnučkové moji milí, kéž bych se dočkala vaší svatby, kéž bych vás mohla k oddavkám strojiti!...«

Privolala syny, dcery a všichni se divili, jak jsou teď děti moudré.

»Svět je moudřejší, moji drazí, i děti jsou moudřejší,« propověděli staří.

Děti tančí, hudba hraje a slunce se směje. Kolik paprsků má, všechny sem přivedlo, aby ozářilo tuto radostnou chvíli.

»Tak je mi dobře!« mluvila Hončarka lidem,

»tak je mi veselo, že bych všechny přivinula k srdci...«

I chodila nádvořím a líbala syny, dcery, snachy i zetě od nejstaršího k nejmladší.

»Kdybyste věděli, jak vás mám ráda!... Srdce bych vám dala... I tobě, Mykolo,« říkala, obračejíc se k mladému pánu.

»I tebe mám ráda... A vy, lidé, se nedivte, že naše dcera se vdává za dělníka... Zamilovali se, ať tedy žijí s pánem bohem... Nepotřebujeme peněz, máme jich dosti. Říkám vám, jsem tak šťastna, že toho vydržeti nemohu... Hej, hudbo, hrej!... Ať si i já dopřeju tance!...«

I vystoupila na ubitou, utančenou zemi. Všichni ustoupili a ona stanula uprostřed s tváří obrácenou k hudebníkům.

»Vzpamatuj se, stará!« zvolal Hončar. »Dej pozor, nebo kosti roztratíš, a co potom bude v údolí Josafat?...«

»E, co ty víš...« odsekla, podpírajíc si boky. »Zahrejte mi rychlonohý zpod samého srdce.«

Housle se rozplakaly, basa zahučela, břinklo řešetko, až tabule v oknech zazvonily. Lidé hledí, co to bude, postavili se kolem a Hončarka upro-

střed. Podepřela boky, kroutí hlavou a přebírá nohama:

»Sčaslyvaja hodynoňka,
de schodiat' sia dity.
Syny moi jak holuby,
dež meni vas dity?

Syny moi jak holuby
dočky . . . perepilky
ziatí moi jak sokoly,
nevistki . . . sokilky.«

Hlas se táhl jako tenounká, lněná nit ve větru, jež o podzimní poledni poletuje nad strniskem. Táhl se, vinul a splétal celou tu četnou rodinu, srdce se srdcem. A lidé se nemohli nadívit, odkud stará Hončarka vzala takovou píseň a takový hlas.

»Mamičko, zazpívejte nám ještě jednou,« žebrouily děti.

»Zazpívejte ještě jednou!« naléhali hosté i hudebníci žádali, aby opakovala. Ale neopakovala.

»Jenom jednou v životě je taková šťastná chvíle . . .« řekla tichým hlasem a zaplakala.

ANDRIJ VERCHOVYNEC :

MATČIN DOPIS.

»Mami! Fedune! Ivane! Pojdte sem! Podívejte se jenom, kolik vojska zde jede! Nějaká vojna či co? Rychleji!«

Volalo tak mladé děvče, pouštějíc koněvku do studny a běžíc na cestu. Matka odhodila hlučně trdlici, vyběhla a zůstala státi vedle dcery. Také ze sadu vyběhly dvě děti s plným záňadřím hrušek a dívaly se s otevřenými ústy.

Vesnicí táhla baterie polního dělostřelectva. Země se chvěje a duní, těžká děla hučí, koně frkají, mávajíce mohutnými ohony a kývajíce na všechny strany hlavami, jakoby se klaněli dotěravým mouchám, které se v hustém roji usadily na jejich hřívách.

Jaký pyšný pochod! Někdo by se domníval,

že po slavné bitvě. Hleď, jak vážně sedí velitel na koni, jak se důstojníci pyšní. Jak široce se kolébají na koních jízdní dělostřelci! Jak přísné jsou tváře vojáků, sedících na dělech!

Na cestě hraje si v písku malé dítě s takovým zájmem, že nepozoruje blízkého pochodu. Již je dělí od prvních koní sotva několik kroků... Hoch kreslí otcovou troubelí do písku jakési podivné obrazce... Ještě včas vybíhá z blízkého stavení ustrašená matka a chytá dítě na ruce.

Hoch nadýmá ústa a vytrhává se z rukou matčiných jako pstruh ze sítě. Chtěl patrně říci:

»Nechte na pokoji moje čmáry!«

Místo toho však ustavičně sípěl:

»Pusťte, pusťte, sice kousnu!«

A chystal se kousnouti matku do prstů.

»Bauern Mist! — Selský hnůj!«

Zvolal setník, jeda kolem na koni.

»R-r-r-r-uhť! — Po-hov!«

Rozlehl se v předu povel.

Ozvala se trubka.

»Ruť!«

Opakováno bylo dále v řadách.

Okamžitě zmizela vážnost z opálených tváří. Počínají kouřiti: jeden podává přes koně zápalky svému soudruhu, druhý již dýmá papírosu, třetí

vytahuje pucheřinu a nacípává fajku, čtvrtý prosí o zbytek doutníku, jiný hltá z polní láhve kořalku a častuje svého souseda. Někteří dřímou, ukolebání jízdou na dělech.

Zní veselá, vojenská písnička. Vesnická ulice se plní lidmi... Všichni nechávají stát práci a pospíchají na cestu; psi štěkají jako diví. Nej- hustěji se kupí děvčata a, zaclánějíce si oči rukama proti slunci, dívají se zvědavě na hbité vojáky.

A tito jenom po tom touží.

»Děvčata!...« volá vousatý dělostřelec, »máte na prodej slepici?«

»Máme, máme, proč bychom neměli!« odpovídá mu hbitě vesnická krasavice.

Přijelo poslední dělo. Jeho ohněstrůjce Štěpán Sršeň rozhlíží se nějak smutně kolem a vrchní dělostřelec Václav Čapek popěvuje české písně a mžiká na mladice...

Minuli vesnici. Baterie vyjela na rozlehlá, pahorkovitá pole. Kamkoli okem zabloudíš... žlutá strniště, jenom sem tam lze vidět zelenou nať ještě nevykopaných zemáků.

Vojáci se úplně rozezpívali:

»Turok pan, Turok pan, taj turečki pany
Vid zachodu soňca, vid zachodu soňca, vijnu
začínaly.«

(»Turek pan, Turek pan a turečtí páni
od západu slunce, od západu slunce vojnu
začínali.«)

To zpívají Ukrajinci.

»V polu stač, v polu stač i v polu nocovač,
Chočby bylo mieso, chočby bylo mieso, niema
v čem zgotovač.«

(»V poli stát, v poli stát a v poli nocovat,
kdyby bylo maso, kdyby bylo maso, není
v čem uchystat.«)

Tak pějí Poláci.

»Das möchten unsere Kanonen beweisen,
Dass wir Artilleristen sein.«

(»To by mohla dokázati naše děla,
že jsme dělostřelci.«)

To donáší vítr slova Němců, tam od prvního děla. Nejvíce helokají vojáci ze třetího roku, tak zvaná: stará vojna. Jsou to jejich poslední manévry, poslední okamžiky vojenského života. Zítra se rozejdou na dovolenou.

»Pane ohněstrůjce!« volá Čapek na Sršně, »proč jste tak smuten? Čtyřicet osm hodin od dovolené! Člověk musí mít odvahu, pane ohněstrůjče!«

Sršně se nuceně usmál. Vytáhl z kapsy dopis a počal obtížně čísti:

»Nejdražší Štěpáne! Dovídám se o Tvém milém zdraví a zdaru. Já jsem z milosti pána boha zdráva a vede se mi jako obyčejně u hospodářství. Posílám Ti deset korun na cestu. Ach, kdybys věděl, jak tě očekávám, jak počítám dny a hodiny... Těch deset korun jest za telátko od lysé, bezrohé. Staré svině jsou prodány, krmím pouze dvě prasata. Feďa Rjantuchův, ten, co se mu v hlavě pomátlo, vzal si Tesku Krylatou; Hala Poryčura se vdala za Hrycka Potočného. Zemřel starý Rjabyna, ten, co bydlil u nás v podruží. Kostelník je stále nemocen a říká, že ti předá kostelnictví, až se vrátíš domů. Tetina Mařena měla dítě, Vasilka, Jevka Jazykatá, ta, co tě jednou oklamala, již také chvála pánu bohu... Pozdravuje Tě tvoje Olena. Děvče již tak za tebou blázní, že div rozumu netratí! Není dne takového, aby se na tebe netázala: Co tam... říká... matko, slyšet o Štěpánu? Je zdráv?

Těžce se mi bez něho žije . . . říká . . . těžce, jakobych kámen kousala. Dvě léta čekám trpělivě . . . povídá . . . ale teď těžko! Matko! . . . říká . . . Ze soboty na neděli jsem měla ošklivý sen. Jdu jakoby z kostela . . . říká . . . v tom dívám se: Štěpán! Ale takový vám smutný, až hrůza! Natáhl ke mně ruku . . . praví . . . a jeho ruka krvavá! Chtěla jsem zvolat a v tom jsem se probudila. Na první Bohorodičku jsem dala na mši za jeho zdraví. Matko, nepsal vám nic? Nic, říkám, a sama sotva zadržuji pláč. Tak je mi líto dívčiny. Úplně zbědněla. Jiného nemám co psát, pozdravuji Tě pouze srdečně a poroučím pánu bohu. Vrať se zdráv.

Tvoje matka Nasta.

Štěpán schoval dopis a zamyslíl se.

»Habt Acht! Batterie Tra-a-ab! . . . — Pozor! Batterie poklusem!« zavelel setník.

Nejeden podřimující probudil se na děle. Jízdní dělostřelci bodají koně ostruhami a tlukou botami. Koně se natahují. Země duní. Jede se orným polem, pod horu. Obtížná cesta. Hle, hle a zde hora. Koně supí jako kovářské měchy.

»Galo-o-op!« zní povel.

Jízdní dělostřelci se tisknou ke koním. Děla

poskakují po brázdách jako dětské vozíky. Čepice letí po poli. Nejedem nováček strachem zamhouřil oči.

Jede se do bitevní čáry.

Přijeli.

Na vzdáleném pahorku se černají jakési matné předměty. To jest nepřátelské dělostřelectvo.

Počal oboustranný oheň.

Hukot děl chvěje ovzduším a ohlušuje uši. Přirozeně že se střílí prachem bez nábojů.

Vojíní pobíhají kolem svých děl jako včely kolem svého úlu. Hukot dodává jim síly a ducha.

»Odvalu, hoši!«

Pobízí jeden druhého. Sršňovo dělo má vypáliti. Náboj byl již vložen, již Čapek natáhl provázek od pánve, aby vypálil.

Sršeň upravuje náboj, zacpává otvor a rychle, podle předpisů, má odskočiti na stranu, protože bylo zvoláno: »Feuer — oheň!«... ale nějak mu to jde neobratně. V tom podpílý Čapek zatáhl za provázek.

Rozlehl se výstřel, z ústí vyrazil plamen a Sršeň padl na zem jako podřatý dubec. Nastal zmatek.

Palba zastavena. Přihěhl setník a vrhl se k Sršňovi. Ten ležel v brázdě s tváří k nebi obrá-

cenou a sténal. Celou tvář měl opálenou. Brvy, řasy a vousy ještě doutnaly. Pravou rukou točil ve vzduchu, to však již nebyla lidská ruka. Vytrhané žíly, kosti, maso... se podobaly spíše kořenům mladého smrku, vytrženého divokou bouří... Na koni přikvapil i plukovní lékař.

Prohlédl ránu a pokýval hlavou.

»Život není ohrožen...« uspokojoval. »Oči nejsou poškozeny, brvy a řasy opět narostou, ale ruku bude nutno rozhodně odnítí až po loket.«

Rozkázal svléci oděv a počal ošetřovati ruku. Ze záňadří vypadl Sršňovi matčin dopis a uletěl s větrem do světa... To ještě zvětšilo jeho bolest. Temně zasténal a náhle protáhl se celým tělem jako červ, jež náhodou zašlápne tvrdá bota.

OSLI STÍN.

Povídka od Roberta Reinicka.

Včera byl u mne zas jednou strýček, který nedávno se vrátil s cesty po Italii. Kdykoli mne strýček navštíví, obyčejně ledacos mi vypravuje, co všecko v cizí zemi prožil. Snad vás mnohé z toho potěší, tak na příklad povídka o oslím stínu.

Strýček vypravoval: Chtěl jsem jednou cestovati ze Říma do Tivoli. To je městečko v horách, kde mnoho nádherných vodopádů padá rozbitými okny rozpadlého zámku hluboko do krásného údolí. Cesta tam není, co by vrabec doskočil, je to dobré čtyry míle, a proto najal jsem si oslíka, jak je zde zvykem. Oslík dostavil se v určený čas před dům a s ním také jeho pán, honák Antonio. Víte dobře, jaký le-

noch je takový šedouš. Jede-li člověk na něm, neposlouchá jako ušlechtilý kůň na slovo anebo na pouhé trhnutí uzdou, či na stisknutí nohou. Nikoliv, tu musí skoro vždy ještě muž nebo chlapec za ním běžet a lenochovi holí pořádně kožich prášit, neboť zvíře každé chvíle se zastaví a chce buď spát nebo žrát. Ale co je pravda, takový osel má tlustou kůži; dvanáct pořádných ran silnou holí sotva ho od bodláku odžene, dostal-li již naň chuť.

Dobrá, vsednu na zvíře a jedu; honák Antonio běží vesele vzadu a křičí ustavičně: »Hyjé! hyjé! Hni se, lenochu, hni se!« A tak šla jízda s počátku znamenitě.

Ale zrovna toho dne bylo strašlivé vedro, jak často v Italii bývá. Cesta do Tivoli vede pustou, mrtvou krajinou, není tu ani domů, ani stromů, ba ani keříčku u cesty. Schylovalo se k poledni, slunce pálilo i skrz můj slaměný širák, takže jsem nevěděl, kam se uchýlit před vedrem. Oslu se nechtělo běžet, honci se nechtělo zas osla tlouci a mně se zas nechtělo déle na zvířeti sedět. Spánek mi tuze oči klížil, ale nikde, kam jen oko pohlédlo, nebylo ani tolik stínu, abych si mohl v něm klidně lehnouti. Tu měl jsem najednou moudrý nápad:

»Stůj!« volám a můj oslík stál jako přibitý. Neboť co znamená slovíčko »stůj!«, to můj oslík dobře si pamatoval; za to však slovíčka: »Ku předul!« nepochopí takový osel po celý život.

U cesty stál velký uschlý pahýl rostliny aloë. K tomuto pahýlu přivázal jsem svého ušáka a již si myslím, že si udělám pohodlíčko a lehnu si do stínu, který vrhá oslí trup na trávu do hněda ožehlou. Ale nežli jsem provedl tento úmysl, otřel jsem si pot s čela, pořádně jsem si protáhl nohy, neboť dlouhou jízdou mi jako pár sirek zdřeveněly, a ještě jednou se podívám ke krásným modrým horám, které se táhly na druhé straně v širou dálku.

Když jsem se pak zase obrátil, abych si lehl — aj, kdo tam již pohodlně leží v oslově stínu a chrápe jako dudek? Nikdo jiný nežli můj Antonio. Byl ještě větší pálený kostelník nežli já, neboť to, co já teprve chtěl, on již provedl.

Bylo to tuze hezké, že honák tu tak krásně a dobře ležel a spal, ale já byl zde přece jen hlavní osoba a on šel jen spolu k vůli zvířeti. Vždyť mimo to snáze mohl snášeti žár sluneční, byť mu více zvyklý nežli já.

»Hej, Antonio, vstávej!« volal jsem a trásl

jím. Otevřel oči, vyvalil je na mne, potom je zase zavřel — a lehl si zas na bok!

Zatřásl jsem jím důkladněji. »Antoniol« volám, »vstávej! Stín, kde ležíš, patří mně, a nikoliv tobě.«

Tenkráté však nedal si Antonio ani práci, aby oči otevřel, také nepromluvil ani slova, nýbrž hýbal jen sem a tam ukazovákem pravé ruky, což u Taliánů značí asi: »Nikoli, pane!« Ještě jednou křičel jsem mu do uší: »Antonio, měj přec rozum! Já již osla najal a tudíž i jeho stín s ním, proto se klid! Stín je můj!«

Tu zvolal Antonio: »Pane, dokažte mi dříve, že jste vy sám osel, potom vám řeknu, že máte pravdu, neboť tento stín patří oslu, osel patří mně. Proto nevstanu, nýbrž budu spát klidně dál ve stínu svého majetku!«

A chtěl si zase lehnout, ale tenkráté mne dopálil, právě proto, že jsem nemohl vyvrátiti pravdu jeho slov. Chytil jsem ho za límec a strhl s místa, kde ležel. Ale teď dopálil se i on a vyskočil. A tak chytili jsme se do křížku, abychom jeden druhého ze žádoucího místa vytlačili. Tu došlo k důkladné pranici, neboť nikdo nechtěl ustoupit. Na konec zakopli jsme o kámen, upadli oba a váleli se v plném poledním slunci, až jsme

se pak svalili po malém svahu několik stop hluboko na měkkou zemi. Tu leželi jsme v žhavém písku jako pár pečených kuřat v pánvičce a drželi jsme se jako stateční zápasníci přece pořád za pačesy.

»Pane,« pravil Antonio, »nahlížím, že jsme stejně silní a obratní. Nač se vzájemně týráme? Poslyšte můj návrh: dejte mi jeden »paolo« (římský peníz), a já vám oslí stín prodám!«

»Nejde-li o nic jiného, blázínku,« zvolal jsem, »dám ti tedy již »paolo«. Kdybys to byl býval řekl dřív, měli bychom zlost uspořenu.«

Pustili jsme se a vstali. Antonio dostal peníz a lezli jsme zase na svah, odkud jsme se před tím skutáleli.

Ale co jsme tu spatřili! Považte si naše leknutí. Oslí stín, který jsem koupil za lesklý římský paolo, byl pryč, a osel s ním! Antonio byl mazanější nežli já, ale Antoniův osel ještě mazanější nežli Antonio. Zvíře vytrhlo snadno aloeový keřík, na nějž bylo přivázáno, a uteklo.

Daleko na obzoru, na cestě k Římu, viděl jsem, jak oslík pohodlně kluše.

Ale jakmile Antonio neuviděl osla na místě, domníval se, že o osla nadobro přišel, a iak už Taliáni dělávají, počínal si jako zoufalec. Kousal

se do palce, rval si vlasy, hodil svůj špičatý klobouk na zem a šlapal po něm, zkrátka počínal si jako dětinský, vzteklý kluk. Při tom křičel ustavičně:

»Ach, můj oslíčku! Ach, ty můj milý oslíčku! Ty jediný statku, jež jsem já, chudás, měl na světě! Ach, jediná chyba, kterou jsi měl, byl ten zatracený stín. Kdybys nebyl býval měl stínu, měl bych tě dosud zde, nebyl bys pryč!«

»Nebud' dítěna,« konejšil jsem ho, »tamhle běží tvůj osel klidně domů!«

A ukázal jsem mu rukou, kde osel klidně capal po svých.

Tu Antonio náhle celý se proměnil a radostně zajásal. Honem narazil si klobouk na rozcuchanou, kudrnatou hlavu; černou, manšestrovou kazajku přehodil si přes levé rameno, pravicí uchopil hůl a již běžel jako vítr za svým oslem. Nikdy v životě neviděl jsem někoho tak utíkat!

Stál jsem tu sám v žáru italského poledního slunce. Co zbývalo mi jiného, nežli dívat se smutně za svými průvodčími.

»Patrně budou tu zas brzy!« myslil jsem si, a usedl jsem u cesty a vrče si do vousů známou písničku, asi jako: »Ach pryč, ach pryč je všechno.«

Ale všechny moje naděje byly marny. Seděl jsem hodinu, seděl jsem dvě, ale kdo nepřišel, byl Antonio a jeho osel. Na tyto dvě hodiny budu celý život pamatovat! Konečně byl jsem vysvobozen. Vinařova kára, tažená dvěma býky s dlouhými rohy, jela cestou kolem. Kdyby vinař nebyl se nade mnou smíloval a za dobré zpropitné nevzal mne s sebou, byl bych snad seděl tam dosud. — —

Tak vyprávěl můj strýček. A jaké je z povídky té naučení? Naučení je takové: »Je-li hor-ko a máš-li osla, buď rád a jeď, až dojedeš cíle. Kdo však se o oslí stín hádá, má jenom zlost a pozbude mimo to i osla.«

OBSAH:

Kdo jsou Ukrajinci	3
<i>Volodymyr Jaroš: Samaritánka</i>	5
<i>Mychajlo Jackiv: Jeřábí</i>	10
<i>M. Čeremšyna: Tož darujme vodu</i>	13
<i>Bohdan Lepkyj: Šťastná chvíle</i>	23
<i>Andrij Verchovinec: Matčin dopis</i>	31
<i>Robert Reinick: Oslí stín</i>	39

**Nejroztomilejší
obrázková kniha pro děti**
J A R O

**Pokrokový časopis pro děti.
Vázané ročníky.**

Ročník I. rozebrán.

Ročník II. za K **1-80**, skvostně váz. K **2-50**

Ročník III. za K **2-—**, v pův. vazbě K **3-20**

Ročník IV. za K **2-—**, skvostně váz. K **3-20**

Ročník V. za K **2-20**, v pův. vazbě K **3-40**

Nejkrásnější dar mládeži.

Žádejte u knihkupců.

**Ústřední dělnické knihkupectví,
nakladatelství a antikvariát (Ant.
Svěcený) v Praze II., Hyberská 7.**

„NOVÝ SVĚT“ vychází měsíčně, vyjímaje červenec a srpen, nákladem Ústředního dělnického knihkupectví, nakladatelství a antikvariátu (A. Svěcený), Praha II., Hyberská. — Předplatné ročně K 1-40, jednotlivě po 12 h. Účet poštovní spořitelny čís. 96.962 a 54.191. Telefon číslo 5130. — Rediguje Pavel Skřivan. Vydavatel a zodpovědný redaktor K. Cífká.

[Tiskem knihtiskárny Práva Lidu (J. Skalák a spol.) v Praze.